

lünk közeli vagy távoli szomszédos szláv népek nemcsak szellemileg, hanem antropológiailag is különböző fajtához tartoznak, s így a hozzájuk való viszonyunk is különböző jelleget vett fel, de mindég fontos tényezője volt nemzeti életünknek, s ez a jövőben még fokozódhat. Innen a könnv alapvető jelentősége.

VÁNDOR GYULA

Magyar-olasz hatás a Balkánon.

Lukinich Imre előszavával, írták: Gáldi László, Hadrovics László és Kardos Tibor. (Balkán-füzetek 2. sz. Budapest, 1942: 26 old.)

A *Magyar Külügyi Társaság Balkán-Bizottságának* 1941 március 20-i újjáalakulása alkalmából elhangzott felszólalások mind beszédes tanui annak a nagy érdeklődésnek, mellyel a magyar közvélemény újabban a Balkánkérdések felé fordul. Az ott lefektetett alapelvek szerint a Balkán-Bizottság feladata lenne többek között a balkáni államok népeire, társadalmi, kulturális, gazdasági, stb. viszonyaira vonatkozó adatok szakszerű gyűjtése, feldolgozása és rendelkezésre bocsátása; szakkönyvtár létesítése, előadások rendezése, tanulmányok megjelentetése, balkáni népek nyelvei iránti érdeklődés felkeltése és mindannak az elősegítése, ami déli, közeli és távolabbi szomszédainkkal való kapcsolatainkat kimélyíti. A Balkán-füzetek tervbevett sorozata is ezt a célt szolgálja. Az 1. füzet a „*Magyar Balkán-Intézet felé!*” címet viseli, s 1941-ben jelent meg. Ez a mostani 2. száma a legkiválóbb szaktudósaink közreműködésével azt a mély és alapvető kulturális hatást mutatja be, melyet, sokszor egymást ki-

egésztve, a magyar és olasz szellem gyakorolt az évszázadok folyamán a különböző délkelet-európai népekre. Gáldi L. „*Az olasz művelődés hatása a balkáni népekre*” c. értekezésében alapos felkészültséggel és nagy olvasottsággal azt igyekszik kimutatni, hogy az olasz kultúra befolyása eme népies tájegységeken sokkal jelentősebb volt, mint ahogy eddig gondolták. Vizsgálódásainak előterében az Itáliához földrajzilag legközelebb eső horvát-dalmát tengerpart áll, mely településeinek városias jellege és urbánus kultúrája a legtermészetesebb átvevője és részben közvetítője volt az olasz szellemi terjeszkedésnek. A primitivebb társadalmú Albániában ezek a hatások inkább csak a vallási kultúra területére szorítkoztak, míg a görög viszonylatban ismét mélyebb befolyást jegyezhetünk fel, melynek különösen az újjörög költészet formai újításai köszönhetnek sokat. A román művelődés sokáig csak másodkézből gazdagodott olasz szellemi javakkal, míg újabb műköltészetüknek jóformán valamennyi versformája — újjörög közvetítéssel — az olasz irodalomból származik. Bulgáriával főleg az újabb időkben szélesedtek ki az olasz kultúrkapcsolatok, míg a szerb lélek orthodox zártsága úgyszólván mentes maradt minden itáliai befolyástól. Ezt követően *Hadrovics L.* érdekes és tanulságos részletekben mutatja be, mint egészítette ki egymást a Szávától északra és délre a „*Magyar és olasz kultúrhatások találkozása Horvátországban.*” Szellemi és társadalmi életükben a horvátok a későbbi századok folyamán is sok olyan vonást és jellegzetességet őriztek meg, így pl. a közjogi érzés és formalizmus túltengését, mely a magyarokkal való kulturális

együttélés folyamánya. Kardos T. viszont azt fejti ki nagy szaktudással és bőséges adatokkal, hogy „Horvátország és a tengerpart kulturális jelentősége“-t már a legrégebb időkben is mennyire felismerte a magyarság, s hogy ez a kultúrák érintkező pontjában fekvő ország már a legrégebb időkben „a magyar birodalomnak kapujául szolgált a világtörténelem útvonalára a Földközi-tengerre és európai műveltségünk tüzhelyére, Itáliára.“ A horvátok és dalmátok viszont „a maguk erejét hozzáadták a magyar műveltséghez.“

VÁNDOR GYULA

Petőfi-kultusz Olaszországban
(*La fortuna di Petőfi in Italia.*)
Giovanni Cifalino tanulmánya.
(Különlenyomat a „Corvina“ 1942 évf. 2. számából, Franklin-kiadás, Budapest, 1942.)

Ez az érdekes kis füzet nagy szeretettel és lelkiismeretességgel összeállított áttekintést nyújt arról az irodalmi kultuszról, mely Petőfi legendás alakját Olaszországban már műveinek első fordítása után (Helfy, Milano, 1859) körülvette. Műveit, mint tudjuk, több mint 30 nyelvre fordították le, de a vele foglalkozó tanulmányok és a fordítások nagy száma alapján Németország után Itáliában volt a legnagyobb irodalma, s volt időszak (1880—90), amikor ő volt a legismertebb idegen költő olasz földön. Benne az európai zarnokság ellen küzdő és életét feláldozó szabadsághős és nemes hazafi eszményképét ünnepezték, aki mint a legnagyobb magyar lírikus egyúttal a hasonló célokért küzdő Itália lelkes barátja volt. Az első olasz fordító, aki Petőfit eredetiben olvasta, E. Teza volt, a pisai egyetem sanscrit tudósa, aki

elsősorban is a versek szellemét igyekezett visszaadni. A Petőfi-kultusz legnagyobb ösztönzését akkor nyerte, mikor 1877-ben Meltzl Hugó Kolozsváron megindította „Összehasonlító irodalomtörténeti lapok“ c. úttörő folyóiratát, melynek igen sok külföldi és olasz munkatársa volt. Köztük találjuk az egyik leglelkesebb Petőfi-rajongót, Giuseppe Cassone-t, aki munkásságának legnagyobb részét a magyar költő ismertetésének szentelte. Sok kiváló Petőfi-fordítás után legutoljára, 1940-ben egy érdekes életrajz jelent meg róla Marassovich tollából. Cifalino értékes összefoglalása végén különböző Petőfi-fordításokat is közöl.

VÁNDOR GYULA

Szeged városfejlesztési terve.
Összeállította és sajtó alá rendezte dr. Pálffy Budinszky Endre főmérnök. 1942. 110 old.

A városfejlesztés gondolata olyan régi, mint amilyen régi maga a város. Minden része gyakorlati: az élethez, a város multjához, jelenéhez és jövőjéhez tapad s ugyanakkor esztétikai is, mert a jó és szép várost akarja. Ilyenformán a városfejlesztés tudománya sok ezer esztendőre tekinthet vissza. Csak a mult század végén torpant meg és indult bizonytalan utakon bizonytalan jövő felé. Talán a barokk kor szelleme zavarta meg a nagy gondolkodókat: nem tudták a város jövő fejlődésének útját helyesen kijelölni. A város a funkciós problémák százait vetette fel s ugyanekkor a városfejlesztő lehunyta szemét és városesztétikai problémákon tűnődött. Az élet sietett, a város nőtt, úgy, ahogy a várospolitikai — akkor egyének érdeke — épen akarta. Ez a szembekötődsdi minden fej-